

परियोजना सञ्चालक

जी. इ. एफ. (GEF)

यस परियोजना सञ्चालनको लागि UNDP अन्तर्गत रहेको GEF/SGP (Global Environment Facility/Small Grants Program) कार्यक्रमले आर्थिक सहयोग गरेको छ। यस कार्यक्रमको अवधि सन् २०१३ नोभेम्बर देखी सन् २०१६ जुन सम्म रहेको छ।

मिनर्जी इनिशिएटिभ्स

मिनर्जी इनिशिएटिभ्स (MinErgy Initiatives) एउटा गैर सरकारी संस्था हो। यस संस्थाले सन् २०११ बाट स्वास्थ्य, शिक्षा, उर्जा, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रमा काम गर्दै आईरहेको छ। यसका साथै यस संस्थाले नेपालमा चारकोल उत्पादन प्रविधिहरू र त्यसले सामुदायिक वन समूहहरूमा पार्ने सकारात्मक प्रभावहरूको बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्दै आईरहेको छ।

यो जानकारी पत्र संयुक्त राष्ट्र संघिय विकास कार्यक्रम (UNDP), विश्व वातावरण कोष (GEF), साना अनुदान कार्यक्रम (SGP) नेपालको सहयोगमा सञ्चालित 'Forest Waste to Energy' - Bridging the Gap between Industrial Energy Demand & NTFP Char Supply कार्यक्रम अन्तर्गत मिनर्जी इनिशिएटिभ्स (MinErgy Initiatives), गुसिङ्गाल, ललितपुर नेपालद्वारा तयार एवं प्रकाशित गरिएको हो।

विस्तृत जानकारीका लागि
मिनर्जी इनिशिएटिभ्सको कार्यालय
गुसिङ्गाल, ललितपुर
फोन नं : ०१-५५५५७९४, ५५५५७९५
इमेल : info@initiatives.org.np
वेभ : www.minergynepal.com

"Forest Waste to Energy"

Bridging the Gap between Industrial Energy Demand & NTFP Char Supply"

ईटा उद्योग र वैकल्पिक इन्धनको आवश्यकता

नेपालमा रहेका ईटा उद्योगहरूले ईटा पोल्नको लागि आयातित पत्थर कोइलाको प्रयोग गर्दै आईरहेका छन्। कोइलाको प्रयोगले वातावरण तथा मानव स्वास्थ्यमा गम्भिर असर परिरहेको छ। नेपालमा रहेका लगभग ८०० ईटा उद्योगहरूले वार्षिक ४,५०,००० टन कोइला खपत गरिरहेका छन् र यसको लागि १० अरब भन्दा बढी रकम खर्च भैरहेको छ। साथै उक्त कोइलाको मूल्य वर्षेनी बढ्ने र सजिलोसंग आयात गर्न पनि समस्या उत्पन्न भईरहेको छ। त्यसैले ईटा पोल्नको लागि वैकल्पिक इन्धनको टङ्कारो आवश्यकता देखिएको छ।

हाल नेपालमा १८,१३३ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू छन्। यसले वार्षिक रूपमा वन सरसफाई अभियान अन्तर्गत लाखौं टन भन्दा हांगाविड्ढा आदि निकाल्ने गर्दछन्। यी भन्दा हांगाविड्ढालाई पोलेर वार्षिक रूपमा हजारौं टन चारकोल (Charcoal) उत्पादन गर्न सकिन्छ। यसरी उत्पादित चारकोललाई ईटा उद्योगमा वैकल्पिक इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ।

यसो गर्दा सामुदायिक वनहरूमा खेर गईरहेको गैर काष्ठजन्य वन पैदावारको सदुपयोग हुनुका साथै सामुदायिक वन समूहहरूमा स्थानीय रोजगारी सृजना भै आर्थिक आम्दानीको लागि सहयोग पुग्नेछ। साथै ईटा उद्योगीहरूलाई इन्धनको परनिर्भरता तथा नियमित इन्धन आपूर्तिको समस्या कम गर्न समेत सहयोग पुग्नेछ।

परियोजनाको संक्षिप्त जानकारी

वनजंगलबाट खेर गइरहेका गैर काष्ठजन्य वन पैदावारबाट उर्जा 'Forest Waste to Energy' परियोजना UNDP/GEF/SGP को आर्थिक सहयोगमा मिनर्जी इनिशिएटिभ्स (MinErgy Initiatives) ले सन् २०१३ नोभेम्बर देखि सञ्चालन गरिरहेको छ।

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य सामुदायिक वनहरूमा खेर गईरहेको गैर काष्ठजन्य वन पैदावारबाट चारकोल उत्पादन गरी उक्त चारकोललाई वैकल्पिक इन्धनको रूपमा प्रयोग गरी ईटा पकाएर देखाउने रहेको छ। यसरी प्रयोग गर्दा २०% सम्म कोइलालाई चारकोलद्वारा प्रतिस्थापन गरिनेछ। यसको लागि ललितपुर जिल्लाका चार सामुदायिक वन (नौधारा, पात्लेछाप, सातकन्या र गुर्दुमपाखा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह) र एक ईटा भट्टा (छम्पीमाई ईटा उद्योग प्रा. लि.) छनौट गरी चारकोल उत्पादन र प्रयोगको कार्य गरिदैछ।

परियोजनाका मुख्य कार्यहरू

- ललितपुर जिल्लामा रहेका सक्रिय वन समूहहरूको छनोट गरी तिनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि चारकोल उत्पादनको लागि तालिम दिने।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूले उत्पादन गरेका चारकोल स्थानीय ईटा भट्टामा प्रयोग गरी देखाउने।
- ईटा उद्योगीहरूलाई बैकल्पिक नवीकरणीय उर्जा (चारकोल) को महत्व र यसले ईटा उद्योगमा

पुर्चाउने फाईदा तथा यसको उपलब्धताको बारेमा जानकारी गराउने।

- स्थानीय सामुदायिक वन समूह तथा ईटा व्यवसायीहरूलाई दिर्घकालीन इन्धनको लागि व्यवसायिक सम्बन्ध स्थापनाको लागि सहजीकरण गर्ने।

चारकोल र यसका अन्य फाईदाहरू

चारकोललाई नेपालीमा गोल भनिन्छ। सामान्यतया चारकोल दाउरा, काठ र सुकेका वायोमासबाट बनाईन्छ। काठ दाउरा जस्ता ठोस वायोमासलाई अति कम हावा (अक्सिजन) भएको बन्द भाँडोमा उच्च तापक्रम (४०० - ६००° सेल्सियस) मा राखी बालेर वा तताएर चारकोल तयार गरिन्छ।

- चारकोलको तापीय क्षमता (Heating Value) ईटा उद्योगमा प्रयोग हुने कोइलाको भन्दा बढी हुन्छ। त्यसैले समान सङ्ख्यामा ईटा उत्पादन गर्न कोइलाको तुलनामा कम मात्रा चारकोल प्रयोग गरे पुग्दछ।
- चारकोलमा सल्फर (Sulfer) को मात्रा एकदमै कम हुने हुदाँ यसको प्रयोगले सल्फरडाईअक्साईड (Sulfer dioxide) जस्ता हानिकारक ग्याँसको उत्सर्जनमा कमी ल्याउँछ।
- यो नविकरणीय उर्जा भएको नाताले इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्दा कुल कार्बनडाईअक्साईड (Carbondioxide) उत्सर्जनमा कमी हुन्छ र वायुमण्डलमा हरितगृह ग्याँसको मात्रामा कमी ल्याउन सहयोग पुग्दछ।

